

Varautuminen osana johtamista

Valmiusharjoituksen hyödyntäminen

Jatkuva kehittäminen

Sysmän kunta

Valmiuden jatkuva parantaminen

- ensin valmiussuunnitellaan (**plan**)
- sitten tehdään (**do**) eli harjoitellaan.
- harjoittelun jälkeen tarkistetaan (**check**) eli listataan kehityskohteet
- lopuksi tehdään tarvittavat korjaukset (**act**)

Korjausten jälkeen on vuorossa suunnitelmien tarkastus (plan), uusi harjoistus (do) jne...

Edellisten valmiusharjoituksen opit (check)

- Tilanteen johtaminen aikapaineessa toimivallan puitteissa
- Viestikaluston puutteet
- Varavoiman puuttuminen
- Ulkoistetut palveluiden ohjaus

Edellisen valmiusharjoituksen jälkeen tehdyt muutokset (act)

- Varavoiman tarve selvitetty
 - mutta hankinta tekemättä
- Virve puhelinten hankinta
 - Viestiohjeistus uusiksi
- Hallintosääntö
 - Häiriötilanteen johtaminen
 - Ulkoistettujen palveluiden varautuminen

Hallintosääntö - Poikkeus- ja häiriötilanteet

- § 158 Suunnitelmat
- Kunnalla on valmiuslainmukainen valmiussuunnitelma poikkeusolojen varalle. Siinä suunnitellaan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ja tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.
- Valmiussuunnittelua johtaa ja valvoo kunnanhallitus. Toimialat laativat valmiussuunnittelun omien toimintojensa osalta. Toimialojen valmiussuunnittelua johtaa ja valvoo toimialan toimintaa ohjaava valiokunta.
- Valmiussuunnittelua edellytetään myös elintärkeiden toimintojen hoitamisen kannalta tärkeiltä ostopalveluiden tuottajilta ja sopimuskumppaneilta.

Hallintosääntö - Poikkeus- ja häiriötilanteet

- § 159 Johtaminen
- Tämän hallintosäännön normaaleja määräyksiä noudatetaan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, jollei kohdasta 160 tai valmiuslaista muuta johdu.
- § 160 Erityiset toimivaltuudet
- Häiriötilanteen aikana ja poikkeusoloissa voi kunnanjohtaja tai hänen sijaisena toimiva viranhaltija käyttää normaalista toimivallastaan poiketen erityistä päätösvaltaa peruspalveluiden turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi.
- Erityinen toimivaltuus koskee hallinnonalojen toimintojen yhteensovitusta, taloudellisia resursseja, henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä. Erityinen toimivaltuus tulee käyttöön valtioneuvoston määrittelemissä poikkeusoloissa. Lisäksi se voidaan ottaa käyttöön häiriötilanteissa kunnanhallituksen päätöksellä tai kiireellisissä tilanteissa kunnanjohtajan johtoryhmässä esittelystä tekemällä päätöksellä.
- Toimivaltuuden lakkaamisesta päättää kunnanhallitus. Toimivaltuuden käyttö tapahtuu aina kunnan häiriötilanteiden johtoryhmässä. Erityiseen toimivaltaan liittyvät päätökset tekee kunnanjohtaja tai hänen määräämänsä henkilö johtoryhmän jäsenen esittelystä.

Hallintosääntö - Poikkeus- ja häiriötilanteet

- § 161 Organisaatio
 - Luottamusorganisaatiot jatkavat toimintaansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa pääsääntöisesti normaalisti. Kunnanhallitus ja valiokunnat voivat delegoida ennalta tai tilanteen aikana toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Valtioneuvosto voi lisäksi poikkeusoloissa asetuksella säädellä luottamushenkilöorganisaation toimintaa.
 - Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kunnan toimintaa johtaa kunnanjohtaja tai hänen sijaisena toimiva viranhaltija ja hänen johtamansa häiriötilanteiden johtoryhmä. Häiriötilanteiden johtoryhmän muodostavat kunnanjohtaja, hallinto- ja sivistysjohtaja, rehtori, tekninen johtaja ja sosiaalijohtaja. Johtoryhmä voi kutsua tuekseen tilanteen edellyttämiä asiantuntijoita, sidosryhmien edustajia ja tukipalveluita.
-
- § 162 Viestintä
 - Poikkeuksellisten toimivaltuuksien ollessa käytössä kaikki kunnan viestintä tapahtuu häiriötilanteiden johtoryhmän koordinoimana.

Valmiussuunnitelman päivitys (plan)

- Muuttunut lainsäädäntö
- Edellisen valmiusharjoituksen jälkeen tehdyt toimet
- Uusi hallintosääntö ja organisaatio
- Soten kokonaisulkoistus
 - Valmiussuunnittelu uusiksi kumppanin kanssa

Valmiusharjoitus 2017 (do)

- Testattiin johtaminen soten kokonaisulkoistuksen jälkeen
- Testattiin uusi hallintosääntö
- Testattiin tiedotustoimintaa
- Pyrittiin ylläpitämään toimintaa resurssien vähetessä

Mitä valmiusharjoituksessa havaittiin (check)

- Tiedotuksen tärkeä rooli
- Riippuvuus sähköstä ja varavoiman puute
- Kumppanuus toimii, mutta varautuminen täytyy huomioida muissakin ulkoistusopimukseen
- Tilapäinen vedenjakelun järjestäminen suunnittelematta

Toimet mitä tehtiin (act)

- Päivitettiin kriisiviestintäohje
- Hankittiin neljä siirrettävää varavoimakonetta
 - Vedenottamo, puhdistamo, virasto ja evakuointi/muonituskeskus
- Hankittiin varavoimakontti
 - sote-keskuksen ja keskuskeittiön tarpeisiin
- Järjestetään tilapäinen vedenjakeluvalmius sopimuksen avulla
 - Valmius- ja aiesopimusmallilla

Seuraavana päivitetään valmiussuunnitelma vastaamaan tehtyjä muutoksia (plan)

do, check, act, jne

Valmius on parempi ja paranee.

Turvallinen ja kriisinkestävä kunta - verkosto

Ari-Pekka Meuronen, verkoston puheenjohtaja, Lappeenrannan kaupunki
Aki Pihlaja, verkoston sihteeri, Kuntaliitto

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

4 ELINKEINO- ja
TYÖLLISYYS-
ROOLI

3 OSALLISUUS- ja
YHTEISÖROOLI

1 SIVISTYSROOLI

2 HYVINVOINTI
ROOLI

7 KEHITTÄJÄ- ja
KUMPPANIROOLI

6 ITSEHALLINTO-
ROOLI

YHTEISIÄ
ASIOITA

KOHTAAMIS-
PAIKKOJA

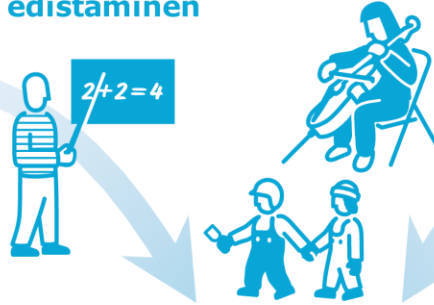
YHTEIS-
TOIMINNALLISUUS

TURVALLISUUSROOLI?

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne,
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Tulevaisuuden kunnan varautuminen

Kunnan tehtäviä

- Perusinfrastruktuurin tuottaminen ja ylläpitäminen (kriittinen infrastruktuuri)
- Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta
- Kaavoitus ja alueiden kehittäminen
- Työllisyys ja elinvoiman edistäminen
- Varhaiskasvatus ja koulutus
- Hyvinvoinnin edistäminen
- Lähidemokratia ja osallisuus

Varautumisessa kunnan rooli korostuu erityisesti kriittiseen infrastruktuuriin, väestön toimintakykyyn ja henkiseen kriisinkestävyyteen liittyvissä tehtävissä.

Kunta ylläpitää ja kehittää turvallista asuin-, elinkeino- ja matkailuympäristöä. Kunta myös kasvattaa ja vaikuttaa asenteisiin.

Turvallisuuden kokonaisuus

- Riskienhallinta
- Varautuminen ja jatkuvuudenhallinta
- Arjen turvallisuus
- Organisaatioturvallisuus

Kuvan lähde: Helsingin kaupunki

Varautumisen verkosto

”Valmistellaan Kuntaliiton yhteyteen perustettavaksi kuntien ja maakuntien valtakunnallinen varautumisverkosto, jossa kuntien sekä maakuntien varautumisen asiantuntijat voivat valtakunnallisesti verkostoitua keskenään sekä kehittää yhteisesti kuntien ja maakuntien varautumista sekä jakaa parhaita käytäntöjä. Projektipäällikkö huolehtii verkoston sihteerin tehtävistä sekä kokousten järjestelyistä.” (KUJA2 projektisuunnitelma)

→ Sovittu valmistelutyöpajassa 11.-12.1.2018 kuntien esityksestä, että verkosto käynnistetään kuntien välisenä verkostona. Tulevien maakuntien roolia ja osallistumista verkostoon arvioidaan tulevaisuudessa.

Verkoston toiminnan tavoitteita

- Kuntien turvallisuus-, varautumis- ja riskienhallintatyön tukeminen
- Tiedonvaihto ja hyvien käytänteiden jakaminen
- Asiantuntijoiden verkostoituminen
- Kuntien turvallisuuskulttuurin edistäminen
- Kuntien turvallisuusjohtamisen ja riskienhallinnan parantaminen
- Kuntien turvallisuus- ja varautumistyön merkityksen vahvistaminen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta

Verkoston mahdollisia toimintatapoja

- Seminaarit
 - **Ensimmäinen seminaari 14.-15.11.2018 Kuntatalolla, ohjelma viimeisteltävänä**
- Työpajat
- Koulutukset
- Monipuolinen viestintä
- Kyselyt ja tiedonkeruu
- Sidosryhmäyhteistyö
- Kansainvälinen yhteistyö

Verkoston jäsenet

- Jäseniksi on Kuntaliiton elokuussa 2018 lähetetyllä kutsukirjeellä kutsuttu kaikki Suomen kunnat
- 10.9.2018 ilmoittautumistilanteen mukaisesti mukaan on toistaiseksi ilmoittautunut
 - 137 kuntaa
 - Joista 269 yhteyshenkilöä
- Tarve ja kysyntä on siis ollut ilmeinen!

Verkoston hallinnointi

- Verkostoa koordinoidaan ja toimintaa rahoitetaan alkuvaiheessa (01-2018-03/2019) Kuntaliiton ja HVK:n KUJA2-projektin kautta
- KUJA2:n projektipäällikkö toimii verkoston koordinaattorina
- Kuntaliitto vastaa myös verkoston viestintään ja tiedottamiseen liittyvistä tehtävistä

Ohjausryhmä

- Meuronen Ari-Pekka, Lappeenrannan kaupunki, 1. puheenjohtaja
- Lauri Holappa, Kuopion kaupunki
- Jouni Perttula, Tampereen kaupunki
- Heikki Kontsas, Oulun kaupunki
- Antti Prepula, Lahden kaupunki
- Pasi Vainio, Porin kaupunki
- Heikki Vähäkuopus, Turun kaupunki
- Taneli Rasmus, Sysmän kunta
- Jani Brännare, Rovaniemi
- PKS-kaupunkien edustaja, kiertävä (Petri Häkkinen, Espoo; Heikki Kangas, Vantaa; Anssi Vuosalmi, Helsinki) → v. 2018 Vuosalmi/Hki
- Kuuma-kuntien edustaja, kiertävä (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti) → v. 2018 Antti Luukkanen/Vihti
- Jaakko Pekki, Huoltovarmuuskeskus
- Aki Pihlaja, Kuntaliitto (sihteeri)
- Vesa-Pekka Tervo, Kuntaliitto

Puheenjohtajuus on kiertävä. Myös jäsenistön vaihtomekanismit sovittava

TERVETULOA MUKAAN!

T. Ari-Pekka Meuronen, puheenjohtaja
Aki Pihlaja, sihteeri